

ข่าวจากหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ

ฉบับวันพุธที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ.2563

คอลัมน์หน้ามองฟ้า เท้าหยั่งดิน : CPTPP เกษตรกรได้หรือเสีย (3)

ว่ากันต่อเรื่อง CPTPP : เกษตรไทย เสียเปรียบจริงหรือ? จากเวทีเสวนาจัดโดย สมาคมการค้าเมล็ดพันธุ์ไทย...ถึงประเด็นร้อน เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ไปปลูกต่อไม่ได้ เรื่องนี้ จริงเท็จแค่ไหน...ก่อนอื่นต้องแยกให้ออก เมล็ดพันธุ์ที่ว่าอยู่ในข่ายถูกคุ้มครองหรือไม่...ถ้าเป็น เมล็ดพันธุ์พื้นเมือง พันธุ์ดั้งเดิม เกษตรกรเคยทำ

ยังงัย ทุกอย่างเหมือนเดิม แต่ถ้าเป็นเมล็ดพันธุ์ใหม่ๆ ที่เกิดจากการปรับปรุงพันธุ์ และถูกจด ทะเบียนให้เป็นพันธุ์คุ้มครอง...ถ้าเอาไปปลูกเพื่อเอาผลผลิตมาบริโภค เอาไปแจกจ่ายเพื่อแลกเปลี่ยนในท้องถิ่นสามารถทำได้ แต่ถ้าเอาส่วนขยายพันธุ์ เมล็ด หน่อ กิ่ง ไปขายให้คนอื่นปลูก ทำ ไม่ได้...จะทำได้ ต้องขออนุญาตเจ้าของพันธุ์ก่อน

ถึงกระนั้นมีย่อยกเว้นในพืชอาหาร หรือพืชที่มีผลกระทบต่อเกษตรกรจำนวนมาก อย่าง ข้าว ข้าวโพด ถั่ว อ้อย มันสำปะหลัง ฯลฯ...รัฐบาลของแต่ละประเทศ สามารถออกกฎหมายให้ เกษตรกรเก็บเมล็ดพันธุ์ กิ่ง หน่อ ไร่ขายได้ และเรื่องเอาพันธุ์ไปปลูกต่อไม่ได้ ทุกวันนี้เกษตรกรรู้ ดี พืชพันธุ์ใหม่ๆ ไม่ว่าจะเป็นพันธุ์ลูกผสม ไฮบริด หรือ F1 ถึงจะเก็บเมล็ดพันธุ์ไปปลูกต่อได้ แต่ ผลผลิตจะไม่เท่าเดิม เลยต้องซื้อเมล็ดพันธุ์มาปลูกใหม่ทุกรอบการผลิต เพราะได้ผลตอบแทนที่ ค่อนข้างต่ำ

ส่วนที่อ้าง ซื้อพันธุ์เข้ามาปลูกแล้วไม่สามารถเอาผลผลิตไปขายได้...ไม่น่าเชื่อว่าจะมีคนเชื่อ ไปได้ ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง เกษตรกรที่ไหนจะงิไปซื้อพันธุ์มาปลูก และจะมีบริษัทไหนยอมลงทุน วิจัยแทบเป็นแทบตาย เพื่อให้ได้พันธุ์ที่ไม่มีใครกล้าซื้อไปปลูก

อีกเรื่องที่อ้าง เข้าร่วม CPTPP จะทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพลดลง พืชดั้งเดิม ท้องถิ่นจะหายไป...นี่ก็มุกเดิมนๆที่เป็นไปไม่ได้ เพราะยังงัยการปรับปรุงพันธุ์พืช ส่วนหนึ่งต้องใช้ พันธุ์ดั้งเดิมมาเป็นฐานในการปรับปรุงพันธุ์ ยิ่งจะทำให้การอนุรักษ์เก็บรักษาพันธุ์ดั้งเดิมมีมากขึ้น และดีกว่าเดิม เมื่อบวกกับการคุ้มครองพันธุ์พืช จึงใจให้มีการสร้างพันธุ์ใหม่เพิ่มมากขึ้น...ยิ่งจะทำให้ โลกใบนี้มีความหลากหลายทางชีวภาพมากขึ้นไม่ใช่หรอ

นิวนอร์มอล...ภาคเกษตร อะไรจะเปลี่ยนไปแค่ไหน

การระบาดของโควิด-19 กระทบต่อทุกชีวิต ว่ากันว่านับแต่นี้ต่อไป นิวนอร์มอลจะกลายเป็นวิถีชีวิตใหม่ของทุกอาชีพ... แล้วภาคเกษตรยุคนิวนอร์มอล การผลิต การค้าขาย จะเปลี่ยนในแบบไหน

“การสำรวจและประเมินโดยมหาวิทยาลัยวาเคนิงเกน เนเธอร์แลนด์ ใน 18 ประเทศแถบเอเชีย แอฟริกา ละตินอเมริกา เรื่องผลกระทบจากมาตรการการป้องกัน COVID-19 สรุปว่า แม้สถานการณ์ระบาดโควิด-19 จะไม่กระทบต่อภาคการผลิต แต่กระทบต่อการเข้าถึงทรัพยากรและปัจจัยการผลิตของเกษตรกร ส่งผลให้เกิดสภาวะความไม่มั่นคงด้านอาหารตามมา”

วิลเลม สเมอรัต้า อัครราชทูตที่ปรึกษาฝ่ายเกษตร สถานทูตเนเธอร์แลนด์ ประจำประเทศไทย บอกว่า ผลกระทบที่ตามมาในนิวนอร์มอล...แรงงานภาคเกษตร โดยเฉพาะภาคการผลิตที่ต้องพึ่งพาแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้าน จะมีจำนวนลดลง อาจไม่เพียงพอ ส่งผลให้แต่ละประเทศไม่สามารถผลิต

สินค้าเกษตรและอาหารได้ครบทุกประเภท ต้องพึ่งพาอุปสงค์และอุปทานจากแหล่งผลิตระหว่างประเทศ เป็นตัวเร่งให้ทุกฝ่ายทบทวนห่วงโซ่มูลค่าสินค้าเกษตรและอาหาร สู่ระบบการผลิตที่ยั่งยืน หรือปรับระบบการผลิตภาคการเกษตรให้เป็นมิตรต่อระบบนิเวศ เพื่อความมั่นคงด้านอาหารภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศโลก

“สิ่งที่เห็นได้ชัดเจน การล็อกดาวน์ทำให้คุณภาพอากาศธรรมชาติได้รับการฟื้นฟู เกษตรกรน่าจะใช้ประโยชน์จากดิน น้ำธรรมชาติที่ดีขึ้น ขณะที่แรงงานภาคเกษตรน่าจะเพิ่มขึ้นจากการกลับถิ่นฐาน คนเหล่านี้มีไม่น้อยเป็นคนรุ่นใหม่ เข้าถึงสื่อโซเชียลได้ สามารถรับรู้ถึงองค์ความรู้ข้อมูลต่างๆ หากกลับไปทำเกษตรก็น่าจะยกระดับของเกษตรกรไปอีกขั้น เพราะสามารถนำเทคโนโลยีมาผสมผสานกับความรู้พื้นฐานด้านเกษตร ที่ส่วน

ใหญ่มีอยู่ในตัวกันอยู่แล้ว”

เป็นความเห็นของ ดร.นิพนธ์ พัวพงศกร นักวิชาการเกียรติคุณสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) วิเคราะห์ว่า...สถานการณ์นี้จะเป็นตัวเร่งให้คนไทยเข้าถึงเทคโนโลยีหรือสื่อโซเชียลได้เร็วขึ้น ทำให้ผู้บริโภคคำนึงถึงความปลอดภัย สุขอนามัยมากขึ้น

ฉะนั้น นับแต่นี้เป็นต้นไป เรื่องอาหารปลอดภัย อาหารเป็นยา เกษตรอินทรีย์ บทบาทจะค่อนข้างมาก ตลาดจะเปิดกว้างขึ้น ต่อไปเกษตรกรจะต้องพัฒนาเรื่องของมาตรฐาน จนสามารถตรวจสอบย้อนกลับได้ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค

“สถานการณ์นี้ทำให้คนไทยได้บทเรียน ความรู้เพียงด้านเดียว สาขาใดสาขาหนึ่ง ไม่สามารถแก้ปัญหองครวมได้ ช่วยสอนให้คิดถึงอนาคต เรียนรู้ทักษะการปรับตัวแสวงหาความรู้ใหม่ ประยุกต์กับความรู้ที่มีอยู่เดิม และต่อยอดองค์ความรู้ จากคนที่ไม่เคยคิดปลูกอะไร เพราะ

เห็นว่าไม่จำเป็น ซื้อมาเขาก็ได้ เปลี่ยนมาเป็นหาความรู้จากสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อโซเชียล ในเรื่องการปลูกพืชผักกินเอง การทำอาหารให้ได้โภชนาการสูงสุด ไม่ใช่แค่รสชาติอย่างเดียว”

ผศ.ดร.มณฑล ฐานุตตมวงศ์ ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ (รักษาการ)มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มองว่า สถานการณ์โควิดทำให้เกษตรกรต้องมาคิดใหม่ ต่อไปคงไม่ต้องเน้นปริมาณผลผลิต แต่เน้นของดี มีคุณภาพ ปลอดภัย

ขณะที่วิถีชีวิตคนจะพุ่งเป้ามาที่การเกษตรมากขึ้น แทบทุกคนจะปลูกพืชผักเป็น ปลูกเอง กินเอง ทุกคนเป็นเกษตรกรกันได้หมด รูปแบบจะเปลี่ยนไปคล้ายอดีต ที่มีการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน รูปแบบตลาดก็เปลี่ยนมาเน้นการผลิต

ในมุมมองของเกษตรกรอย่าง มนตรี เอราวรรณ นายกสมาคมชาวยโสธร ผู้สนับสนุนเกษตรกรกลุ่มปลูกฮัก ผลิตพืชผักอินทรีย์ มองว่า...การลืกดาวนส่งผลกระทบต่องานเกษตรกรและผู้บริโภค เกษตรกรขายผลผลิตไม่ได้ ผู้บริโภคก็เข้าถึงผลผลิตได้ยาก ทำให้ช่องทางออนไลน์กลายเป็นตัวเลือกที่เข้าถึงง่ายที่สุด

สำหรับการผลิต คงไม่ใช่ปัญหาสำหรับกลุ่มเกษตรกรยโสธร เพราะทำผลผลิตได้มาตรฐาน สด สะอาด ปลอดภัย และเป็นสินค้าออร์แกนิกอยู่แล้ว สามารถตอบสนองต่อตลาด ที่มีความต้องการมากขึ้นในอนาคตในยุคนิวอร์มอล ที่คนหันมาใส่ใจสุขภาพมากขึ้น

ส่วนการตลาดต้องปรับรูปแบบ การแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างเครือข่ายเกษตรกร ระหว่างพื้นที่ จะมีให้เห็นมากขึ้น อย่างโครงการข้าวของ จ.ยโสธร แลกกับปลาของชาวเลหาดราไวย์ จ.ภูเก็ต การเชื่อมโยงเครือข่ายช่วยกันหาตลาดจะเพิ่มขึ้น ที่สำคัญต้องหันมาแปรรูปเพิ่มมูลค่า แล้วขายทั้งแบบขายตรงแบบมีหน้าร้าน ขายส่ง แล้วเพิ่มเติมการค้าขายออนไลน์ ทั้งในสินค้าปกติและสินค้าแปรรูป

กรวัฒน์ วิมล